

Stotožnenie sa s nadriadeným I: Mozi povedal: Na začiatku ľudského života, keď ešte neexistoval zákon ani vláda, bolo zvykom: „každý podľa vlastného uváženia“. Podľa toho mal každý človek vlastnú predstavu, 2 ľudia mali 2 rôzne predstavy a desať ľudí malo desať rôznych predstáv – čím viac ľudí, tým viac rôznych názorov. A každý súhlasil s vlastným názorom a nesúhlasil s názormi iných, a tak medzi ľuďmi vznikol vzájomný nesúhlas. Následkom toho sa otec a syn, starší brat a mladší brat stali nepriateľmi a navzájom sa odcudzili, pretože neboli schopní dosiahnuť žiadnu dohodu. Každý pracoval v neprospech ostatných pomocou vody, ohňa a jedu. Nadbytočná energia nebola použitá na vzájomnú pomoc; nadbytočné tovary boli ponechané rozkladu bez vzájomného zdieľania; vynikajúce učenie (Dao) bolo držané v tajnosti a nebolo odhalené. Avšak všetok tento zmätok bol kvôli chýbajúcemu vládcovi. Preto Nebo zvolilo cnostného na tomto svete a korunoval ho za cisára. Pociťujúc nedostatok vlastných schopností, zvolil si cisár cnostných na tomto svete a ustanovil ich troma ministrami. Vidiac rozľahlosť ríše

a náročnosť dozerat' na záležitosti správne a nesprávne, užitočné a škodlivé medzi ľuďom ďalekých krajín, traja ministri rozdelili ríše na feudálne štáty a prideliť im feudálnych vládcov. Cítiac nedostatok vlastných schopností, feudálni vládcovia si ďalej zvolili cnostných ľudí zo svojich štátov a ustanovili ich štátnymi úradníkmi. Keď boli všetci vládcovia ustanovení, cisár vydal príkaz všetkým ľuďom, ktorý znel: „Keď človek začuje dobré či zlé, má to oznámiť nadriadenému. Čo nadriadený považuje za správne, to majú všetci považovať za správne; čo nadriadený považuje za nesprávne, to majú všetci považovať za nesprávne. Keď sa nadriadený dopustí chyby, mala by nasledovať dobrá rada, keď podriadení preukážu cnosť, malo by nasledovať všeobecné odporúčenie. Stotožniť sa s nadriadeným a nespájať sa s podriadenými – to si zasluhuje povzbudenie zhora a chválu zdola. Na druhej strane, ak človek začuje dobré či zlé a neoznami to nadriadenému; ak to, čo nadriadený považoval za správne, človek nepovažuje za správne;

ak to, čo nadriadený považoval za nesprávne, človek nepovažuje za nesprávne; ak vtedy, keď sa nadriadený dopustil chyby, nenásledovala dobrá rada, ak vtedy, keď podriadení preukázali cnosť, nenásledovalo všeobecné odporúčenie; ak by tam bol bežný spor s podriadenými a žiadne stotožnenie s nadriadeným – to si zasluhuje potrestanie zhora a odsúdenie zdola.“ Nadriadený učinil toto základom odmeny a trestu. Bol bystrozraký a získal si dôveru ľudí. Dedinský richtár bol najveľkodušnejší a najsúcitnejší človek v dedine. Oznámil ľuďom v dedine: „Keď počujete dobré či zlé, máte to ohlásiť prednostovi okresu. To čo prednosta okresu považuje za správne, to majú všetci považovať za správne. To čo považuje za nesprávne, majú všetci považovať za nesprávne. Zbavte svoju reč toho, čo nie je dobré a naučte sa jeho dobrú reč. Odstráňte zo svojho správania to, čo nie je dobré a naučte sa jeho dobrému správaniu. Ako potom môže v okrese existovať zmätok?“ Takže ako bol poriadok zavedený v okrese? V okrese bol poriadok preto, že prednosta dokázal

zjednotiť štandardy okresu.
Prednosta okresu
bol najveľkodušnejší
a najsúcitnejší človek
z okresu.
Oznámil ľuďom v okrese:
„Keď počujete dobré či zlé,
máte to ohlásiť vládcovi.
To čo vládca považuje
za správne, to majú
všetci považovať za správne.
To čo považuje za nesprávne,
majú všetci
považovať za nesprávne.
Zbavte svoju reč toho,
čo nie je dobré
a naučte sa jeho dobrú reč.
Odstráňte
zo svojho správania to,
čo nie je dobré a naučte sa
jeho dobrému správaniu.
Ako potom môže v štáte
existovať zmätok?“
Takže ako bol poriadok
zavedený v štáte?
V štáte bol poriadok preto,
že feudálny vládca dokázal
zjednotiť štandardy štátu.
Vládca štátu
bol najveľkodušnejší
a najsúcitnejší človek
v štáte.
Oznámil ľuďom v štáte:
„Keď počujete dobré či zlé,
máte to ohlásiť cisárovi.
To čo cisár považuje
za správne, to majú
všetci považovať za správne.
To čo považuje za nesprávne,
majú všetci
považovať za nesprávne.
Zbavte svoju reč toho,
čo nie je dobré
a naučte sa jeho dobrú reč.
Odstráňte
zo svojho správania to,
čo nie je dobré a naučte sa
jeho dobrému správaniu.
Ako potom môže cisárstve
existovať zmätok?“

Takže ako bol poriadok
zavedený v cisárstve?
V cisárstve bol poriadok
preto, že cisár dokázal
zjednotiť štandardy ríše.
Avšak, ak sa všetci ľudia
stotožnia
so Synom Neba
ale nie so samotným Nebom,
potom ešte stále nebude
džungľa odstránená.
Takže časté tresty v podobe
hurikánov a záplav
sú len trestami z Neba
pre ľudí za to,
že nestotožnili
svoje štandardy
s Vôľou Neba.
Stoženie sa
s nadriadeným II:
Mozi povedal: Keď sa
pozrieme nazad do čias, kedy
nebol ešte žiaden vládca,
zdá sa, že zvykom bolo:
„každý na svete
podľa vlastného štandardu“.
Podľa toho mal každý človek
vlastný štandard,
10 ľudí malo
10 rôznych štandardov,
100 ľudí malo
100 rôznych štandardov –
čím viac ľudí,
tým viac štandardov.
A každý súhlasil
s vlastným názorom
a nesúhlasil s názormi iných,
a tak medzi ľuďmi vznikol
vzájomný nesúhlas.
Dokonca otec a syn, a bratia
sa stali nepriateľmi
pretože neboli schopní
dosiahnuť žiadnu dohodu.
Nadbytočná energia nebola
použitá na vzájomnú pomoc;
vynikajúce učenie (Dao)
bolo držané v tajnosti;
nadbytočné tovary
boli ponechané rozkladu
bez vzájomného zdieľania.

Nedostatok predpisov
upravujúcich
vzťahy medzi
vládcami a poddaným,
medzi nadriadeným
a podriadeným,
medzi starším a mladším;
a neprítomnosť pravidiel
upravujúcich vzťahy
medzi otcom a synom,
medzi starším
a mladším bratom,
vyústili do zmätku vo svete.
Vediac, že príčina zmätku
spočíva
v neprítomnosti vládcu,
ktorý by zjednotil
štandardy vo svete,
Nebo zvolilo
cnostného, inteligentného
a múdreho na svete
a korunovalo ho za cisára,
poveriac ho povinnosťou
zjednotiť želania v ríši.
Keď bol korunovaný,
uvedomil si cisár nemožnosť
zjednotenia sveta
len pomocou vlastných
zmyslov sluchu a zraku,
a zvolil si rozumných,
cnostných, inteligentných
a múdrych na svete
a ustanovil ich
troma ministrami,
deliac sa s nimi o povinnosť
zjednotiť štandardy v ríši.
Keď boli cisár a traja ministri
v úrade,
pocítili rozľahlosť ríše
a náročnosť zjednotenia
všetkých ľudí
v horách, v lesoch
a v odľahlých končinách.
Preto systematicky
rozdělili ríšu
a ustanovili množstvo
feudálnych vládcov,
ktorých poverili
povinnosťou zjednotiť
štandardy v každom štáte.

Aj feudálni páni
 pocítili náročnosť
 zjednotenia štandardov
 vo svojich štátoch
 len pomocou vlastných
 zmyslov sluchu a zraku.
 Preto si zvolili
 cnostných ľudí v štáte
 za svojich ministrov
 a tajomníkov,
 a tak ďalej
 až po prednostov okresov
 a dedinských richtárov
 a podelili sa s nimi
 o povinnosť zjednotiť
 štandard v štáte.
 Keď boli vládcovia krajiny
 a vodcovia ľudí ustanovení,
 cisár vydal ľudom
 nariadenie:
 „Keď objavíte dobro,
 musíte to oznámiť
 svojmu nadriadenému,
 keď objavíte zlo,
 musíte to oznámiť
 svojmu nadriadenému.
 To čo nadriadený považuje
 za správne, majú všetci
 považovať za správne;
 to čo nadriadený považuje
 za nesprávne, majú všetci
 považovať za nesprávne.
 Keď je medzi ľuďmi cnosť,
 má nasledovať
 všeobecné odporúčenie;
 keď sa nadriadený
 dopustí chyby,
 má nasledovať dobrá rada.
 Musíte sa stotožniť
 s nadriadeným
 a nespoločovať sa
 s podriadenými.
 Keď tak človek urobí,
 zaslúži si povzbudenie
 od svojich nadriadených
 a chválu od ľudí.
 Preto múdri králi
 dávnych čias
 boli veľmi rozvážni a poctiví,
 keď trestali a odmeňovali.

A tak sa všetci ľudia usilovali
 o odmeny a pochvaly
 od nadriadeného.
 Následkom toho,
 v súlade s politikou cisára,
 dedinský richtár pristúpil
 k zjednoteniu zámerov
 v dedine.
 Keď to dosiahol,
 priviedol ľudí v dedine
 k tomu, aby sa stotožnili
 s prednostom okresu,
 hovoriac: „Vy všetci ľudia
 v dedine sa máte
 stotožniť
 s prednostom okresu
 a nemáte sa spolčovať
 s podriadenými.
 To čo prednosta okresu
 považuje za správne,
 majú všetci
 považovať za správne;
 to čo považuje za nesprávne,
 majú všetci
 považovať za nesprávne.
 Zbavte sa svojej zlej reči,
 a naučte sa jeho dobrú reč.
 Odstráňte svoje zlé správanie
 a naučte sa
 jeho dobrému správaniu.
 Pretože prednosta okresu
 je prirodzene
 (naj) cnostnejším v okrese.
 Ak všetci ľudia v okrese
 budú nasledovať
 príklad svojho prednostu,
 ako by potom mohol byť
 okres v zmätku?“
 Ako je teda možné,
 že prednosta okresu
 bol taký úspešný
 pri riadení okresu?
 Bolo to len preto,
 že dokázal zjednotiť ciele
 celého okresu, preto
 bol v tom okrese poriadok.
 Keď to dosiahol,
 ďalej viedol ľudí
 svojho okresu k tomu,
 aby sa stotožnili

s feudálnym vládcom,
 hovoriac: „Vy všetci ľudia
 v okrese
 sa máte stotožniť
 s vládcom štátu
 a nemáte sa spolčovať
 s podriadenými.
 To čo vládca považuje
 za správne, majú všetci
 považovať za správne;
 to čo považuje za nesprávne,
 majú všetci
 považovať za nesprávne.
 Zbavte sa svojej zlej reči,
 a naučte sa jeho dobrú reč.
 Odstráňte svoje zlé správanie
 a naučte sa
 jeho dobrému správaniu.
 Pretože vládca štátu
 je prirodzene
 (naj) cnostnejším v štáte.
 Ak všetci ľudia v štáte
 budú nasledovať
 príklad svojho vládcu,
 ako by potom mohol byť
 štát v zmätku?“
 Ako je teda možné,
 že feudálny vládca
 bol taký úspešný
 pri riadení štátu?
 Bolo to len preto,
 že dokázal zjednotiť ciele
 celého štátu, preto
 bol v tom štáte poriadok.
 Keď to dosiahol,
 ďalej viedol ľudí
 svojho štátu k tomu,
 aby sa stotožnili
 s cisárom, hovoriac:
 „Vy všetci ľudia štátu
 sa máte stotožniť s cisárom
 a nemáte sa spolčovať
 s podriadenými.
 To čo cisár považuje
 za správne, majú všetci
 považovať za správne;
 to čo považuje za nesprávne,
 majú všetci
 považovať za nesprávne.
 Zbavte sa svojej zlej reči,

a naučte sa jeho dobrú reč.
Odstráňte svoje zlé správanie
a naučte sa
jeho dobrému správaniu.
Pretože cisár je prirodzene
(naj) veľkodušnejší
a najsúcitnejší človek
v cisárstve.
Ak všetci ľudia v ríši
budú nasledovať
jeho príklad,
ako by potom mohla byť
ríša v zmätku?“
Ako je teda možné,
že cisár bol taký úspešný
pri riadení ríše?
Bolo to len preto,
že dokázal zjednotiť ciele
celej ríše, preto
bol v tej ríši poriadok.
Pokračujúc v procese
stotožnenia sa s nadriadeným
až po Syna Neba
ale už nie ďalej
k samotnému Nebu –
potom ešte z Neba nie je
odstránená džungľa.
Preto Nebo zošle dole
bezohľadne chlad a horúčavu
bez umiernenosti,
sneh, mráz,
dážď a rosu.
Následkom toho päť obilnín
nedozrie
a objavia sa
choroby, epidémie
a mor.
Takže časté tresty v podobe
hurikánov a záplav
sú len trestami z Neba –
pre ľudí za to,
že nestotožnili
svoje štandardy
s Nebom.
Preto si dávni múdri králi
cenili to, čo si nebo
a duchovia želali
a vyhýbali sa tomu,
čo sa im hnusilo,
aby zvýšili úžitok

a vyhli sa pohromám
vo svete.
Očistou,
kúpeľmi a koláčmi
viedli ľudí,
aby robili obety
a oslavy Nebu
a duchom.
Náležitý čas
pre jarné a jesenné obety
sa neodvažovali opomenúť.
Pri súdnych konaniach sa
neodvážili byť nespravodliví.
Pri rozdeľovaní majetkov
sa neodvážili byť nečestní.
Dokonca ani vo voľnom čase
sa neodvážili byť neúctiví.
Keď múdri králi zaviedli
také (dobré) princípy,
Nebo a duchovia
zhora chválili ich vodcovstvo
a ľudia dole
ho mali v láske.
Pracovať
so srdečným súhlasom
Neba a duchov
znamená dostať
ich požehnanie.
Pracovať s uznaním ľudí
znamená získať ich dôveru.
Vykonávajúc vládnutie
takýmto spôsobom,
následne boli úspešní
v plánovaní,
v dosahovaní cieľov,
boli silní pri obrane.
A dôvod pre toto všetko
spočíva v tom,
že uplatnili princíp
stotožnenia sa s nadriadeným
pri vládnutí.
A týmto spôsobom
dávni múdri králi
vykonávali svoje vládnutie.